

названия, первый компонент которых является буквенным сокращением (аббревиатурой), а второй – названием города; названия, связанные с машинами, аппаратами (призваны показать энергию, силу); которые происходят от астрономических явлений; которые происходят от названий спонсоров. Анализ показал, что названия клубов польской и украинской Премьер-лиг отличаются своей мотивацией. Половина названий клубов польского Экстракласса – это лексемы, происходящие от названий стран, провинций, городов, регионов, рек. Почти половина (7 названий) таких команд присутствуют и в украинской лиге. 4 команды в Украине носят профессиональные названия, а в Польше это лишь «Гурник» (Забже).

Ключевые слова: языкознание, ономастика, хремотонимика, названия футбольных клубов, футбол.

Olejnik Marek. From Studies on Chrematonymy. Comments to the Names of Polish and Ukrainian Football Clubs. In the article there was carried out semantic analysis, with presentation of etymology of names of selected Polish and Ukrainian football clubs playing during last few years in the first divisions of both countries. The clubs' names have been grouped into following categories: deriving from the names of countries, provinces, cities, regions, rivers; deriving from the names of military units and political formations; created from the names of historical personage; deriving from signs, symbols; names of professions, names where the first component is acronym and the second one is the name of city; names related to machines, apparatus (showing energy, power); coming from astronomical phenomenon; coming from personal names; deriving from names of sponsors. Analysis proved that the names of Polish and Ukrainian first divisions football clubs are diversified regarding motivation. Half of the names of clubs of Polish first division comes from the names of countries, cities, regions and rivers. Almost half of Ukrainian first division football clubs (7 clubs) has got such names. 4 names in Ukrainian first division comes from the names of professions. In Polish first division there is only one such name: Górnik (Miner) Zabrze.

Key words: linguistics, onomastics, chrematonymy, names football club, football.

УДК 811.161.2'282.2'373.2(477.8)

Руслана Омельковець

СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ЯК СПОСІБ НОМІНАЦІЇ ФІТООБ'ЄКТІВ У ЗАХІДНОПОЛІСЬКИХ ГОВІРКАХ

У статті проаналізовано таку давню і цінну для вивчення історії мови лексико-тематичну групу, як назви рослин, зокрема розглянуто семантичну трансформацію як наслідок метафоричних перенесень на основі ботанічної

лексики західнополіських говірок, визначено основні семантичні моделі, за якими відбувається переосмислення.

Встановлено, що семантичні деривати є наслідком метафоричних перенесень на підставі подібності до добре відомих предметів, які оточують людей у повсякденному житті. Найширші зв'язки назв рослин із тематичною групою назв тварин. Значний відсоток припадає і на перенесення всередині цієї лексико-тематичної групи. Метафоричне перенесення найменувань інших реалій на назви рослин найчастіше відбувається за зовнішніми ознаками: формою квітки чи суцвіття, будовою плоду, формою листя та стебла.

Ключові слова: лексема, фітономени, західнополіські говірки, способи номінації, семантична трансформація, метафоричні перенесення, семантичні моделі.

Постановка наукової проблеми та її значення. На сучасному етапі розвитку мови семантична деривація – один із продуктивних способів номінації. Процес перенесення готових одиниць із одного референта на інший є досить не простим. Людина здатна сприймати нову інформацію на основі вже наявної, тобто коли знайома назва, є тим містком, який у свідомості людини з'єднує відоме з невідомим. [6, с. 80] Цей тип номінації ґрунтується на різних видах перенесення та змін значення. У мовознавчій літературі найчастіше аналізуються метонімічні співвідношення значень слів. Метафоричні співвідношення, на думку З.Петрової і О.Тараненко, визначаються як регулярні, проте характеризуються як окремо взяті, оскільки ці співвідношення не утворюють єдиної дериваційної системи. [4, с. 120].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На семантичну трансформацію як наслідок метафоричних перенесень на основі ботанічної лексики вказують ряд дослідників. Л.А. Москаленко зауважує, що у степових говірках 60 % фітономенів виражають властивості рослин опосередковано, тобто утворюються шляхом семантичної трансформації на підставі подібності рослин або їх частин до інших флористичних чи не флористичних об'єктів або їх частин [2, с. 39]. У східнополіських [5] та західнополіських [3] говірках семантична деривація як спосіб номінації флорооб'єктів також поширена.

Мета і завдання статті. Мета розвідки – розглянути семантичну трансформацію як наслідок метафоричних на основі ботанічної лексики західнополіського говору. Завданням цієї статті є встановлення основних семантичних моделей, за якими виникають нові номінативні утворення на позначення рослин в українських західнополіських говірках.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Проблема лексико-семантичної еволюції лексики за певними моделями як процес творчий та активний залишається бути актуальною і на сьогодні. Створення нової номінативної одиниці може здійснюватися двома шляхами: створення формально нової одиниці та через надання готовій номінативній одиниці нової семантичної функції (прямий та опосередкований способи номінації) [1, с. 99].

За рахунок метафоричного перенесення значною мірою поповнюється її ботанічна лексика. Розглянемо процес метафоризації за такими семантичними моделями, не виокремлюючи ускладнень деривацією (процес перенесення розглянуто на основі мотиваційних ознак за монографією Р. С. Омельковець «Номінація лікарських рослин в українському західнополіському говорі» [3, с. 28–63]:

Модель 1 – ‘рослина’ → ‘рослина, яка в цілому або якоюсь своєю частиною подібна до цієї рослини’;

Модель 2 – ‘предмет’ → ‘рослина, яка в цілому або якоюсь своєю частиною подібна до цього предмета’;

Модель 3 – ‘тварина (частина тіла тварини)’ → ‘рослина, яка в цілому або якоюсь своєю частиною подібна до цієї тварини’.

Модель 1 – ‘рослина’ → ‘рослина, яка в цілому або якоюсь своєю частиною подібна до цієї рослини’: *л'ісовій розмарін ‘багно звичайне* (*Ledum palustre* L.)’ (перенесення назви розмарину лікарського (*Rosmarinus Officinalis*) на іншу рослину на основі властивості гарно пахнути); *бе^нр'із^кка ‘березка польова* (*Convolvulus arvensis* L.)’ (мотивація цього флорономена та його фонетико-морфемних варіантів асоціативна: респонденти пояснюють цю номінацію схожістю березки польової й берези за формою листя й гнучкістю стебел); *грушечка ‘галінсога дрібноквіткова* (*Galinsoga parviflora* Cav.)’ (які ознаки подібності галінсоги дрібноквіткової та груші покладено в основу номена, пояснити важко); *осот ‘грицики звичайні* (*Capsella bursa pastoris* (L.))’ (найменування – результат перенесення назв інших бур'янів, зокрема осоту сивого *Cirsium incanum* Tisch. та осоту польового *Cirsium arvense* (L.) Scop., які також мають назви *гріцки, гріцьки*); *гор'ішок ‘конюшина повзуча (біла)* (*Trifolium repens* L.)’ (найменування на позначення конюшини можна розглядати, поперше, як перенесення назви однієї рослини на іншу, конкретніше – як перенесення назви дерева на трав'янисту рослину, і, нарешті, як перенесення назви плоду на цілу рослину); *луковиц'а ‘лепеха*

звичайна (аїр звичайний). (*Acorus calamus* L.)’ (мотивація номену прозора: кореневище нагадує цибулину (рос. *луковица*)); *Ввóники* ‘**медунка темна** *Pulmonaria obscura* Dumort.)’ (за схожістю форми квітів медунки з квітами рослин роду *дзвоники* (*Campanula* L.)); *лимóнка* ‘**меліса лікарська** (*Melissa officinalis* L.)’ (якщо потерти листки меліси, то вони мають запах лимона, що лягло в основу найменувань, *лимóн:а мйáта*, *лимóн:а травá*); *каді́ло* (перенесення назви кадила мелісолистого (*Melittis melissophyllis* L.) на мелісу лікарську, бо обидві рослини мають схожі властивості); *сón’ашнички* ‘**оман високий** (*Inula helenium* L.)’ (результат перенесення назви соняшника однорічного (*Helianthus annuus* L.) на оман високий, оскільки квіти обох цих рослин схожі за формою й кольором); *Ввóники* ‘**первоцвіт весняний** (*Primula veris* L.)’ (результат перейменування на основі зовнішньої подібності (родина *дзвоникові* (*Campanulaceae* L.) та *адóн’іс* ‘**горицвіт весняний** (*Adonis vernalis* L.)’ *меду́нка* ‘**медунка лікарська** (*Pulmonaria officinalis*)’); *горобі́на* ‘**пижмо звичайне** (*Nacetum vulgare* L.)’ (назва утворилася на підставі близькості морфологічної будови рослин, зокрема схожості листків пижма звичайного та горобини звичайної (*Sorbus aucuparia* L.)); *жидівська лепéха*, *к’ін’с’ка лепéха* ‘**півники болотні** (*Iris pseudoacorus* L.)’ (назви, очевидно, підкреслюють відмінність півників болотяних від аїру звичайного – *лeпexy справедлівого*); *к’ін’с’ка лепéха* ‘**плаун булавовидний** (*Lycoperidium clavatum* L.)’ (за схожістю до представників відділу мохоподібні (*Bryophyta*)), *пл’ушч*, *бер’із’ка* (оскільки стебло повзуче, як у плюща звичайного (*Hedera helix* L.) та березки польової (*Convolvulus arvensis* L.)), *вод’аній хвошч*, *вод’анá сóсонка* (за особливостями листкорозміщення, як у хвоща польового (*Equisetum arvense* L.)); *сáж’ка* ‘**ріжки** (*Claviceps purpurea* L.)’ (результат перенесення назви іншого гриба, який належить до порядку *сажкових* (*Ustilaginales*)); *кукóл’* (результат перенесення назви кукілю звичайного (*Agrostemma githago* L.), плоди якого, як і ріжки, мають отруйні властивості *собáча м’áта* ‘**собача кропива** (*Leonurus quinquelobatus* L.)’ (означення сигналізує те, що рослина, на яку вказує означуване, несправжня, але схожа на представників роду *м’ята* (*Mentha*)); *грéчка* ‘**спориш звичайний** (*Polygonum aviculare* L.)’ (результат перенесення назви гречки їстівної (*Fagopirum esculentum* Moench) за схожістю насіння); *подорóжник* (результат перенесення назви із родини подорожникових (*Plantago* L.) за місцем проростання рослини); *г’ірчак* – загальна родова назва споришу), *гóрець*’ – із рос. назви

роду, до якого відноситься ця рослина (*горец*), за смаковими властивостями; *калачики* – калачики круглолисті (*Malva rotundifolia* L.) за схожістю будови); *йалінка, сósонка* ‘**хвощ польовий** (*Equisetum arvense* L.)’ (назви зумовлені зовнішньою подібністю хвоща до хвойних); *земл’ан’ї гор’їхи* ‘**хвощ польовий** (*Equisetum arvense* L.)’ (на підземному стеблі (кореневищі) хвоща є дрібні кулясті бульбочки, де запасуються поживні речовини, тому ця рослина, очевидно, має таку назву); *г’ім’їла* ‘**чага** (*Inonotus obliquus* Pil.)’ (результат перенесення назви омели білої (*Viscum album* L.), яка також є паразитом дерев); *мате^uрінка* ‘**чебрець повзучий** (*Thymus serpyllum* L.)’ (результат перенесення назви за схожістю будови та властивостей до материнки звичайної (*Origanum vulgare* L.), *тмин* (рос. назва кмину звичайного (*Carum carvi* L.)) – за ароматичними властивостями, *вѣрес* – за подібністю будови та місця проростання до вересу звичайного (*Calluna vulgaris* L.)); *боб’івник* ‘**бобівник трилистий** (*Menyanthes trifoliata* L.)’ (назва похідна від *bobъ* ‘біб’, оскільки вона зумовлена подібністю листків цієї рослини до *бобових*); двокомпонентній назві *жábйач’ї ог’ірóчки*, а означуване слово – результат перенесення найменування культурної рослини; *дїкий виногрáд* ‘**бузина чорна** (*Sambucus nigra* L.)’ (результат перенесення назви культурної рослини за деякою схожістю в зовнішньому вигляді плодів); *чóрна горобїна* (наслідок перенесення назви горобини чорноплідної або аронії (*Aronia melanocarpa* Elliot.), тому що обидві рослини мають схоже суцвіття й плоди); *горобїнка* ‘**валеріана лікарська** (*Valeriana officinalis* L.)’ (за схожістю будови суцвіття та листків валеріани й горобини звичайної (*Sorbus aucuparia* L.)); *вѣрус* ‘**вероніка лікарська** (*Valeriana officinalis* L.)’ (очевидно, результат перенесення назви вересу звичайного (*calluna vulgaris* L.), хоча з деякими фонетичними змінами); *конвáл’їя дїка, конвáл’їя неспрáвжн’а, конвáл’їя малén’ка, дїкий лándиш* ‘**веснівка дволиста** (*Majanthemum bifolium* (L.)’ (означуване слово у двокомпонентних номенах – перенесення назви конвалії звичайної (*Cjnvallaria majalis*) та російського її найменування *ландыш майский* (за подібністю суцвіття)); *пташїний виногрáд* – результат перенесення назви культурної рослини (винограду) за схожістю плодів, де означення вказує на те, для кого хорошим кормом є плоди цієї рослини (їх охоче їдять лісові птахи); *грúшечки* ‘**веснівка дволиста** (*Majanthemum bifolium* (L.)’ (похідне утворення від *грúша*, ймовірно, такий номен зумовлений деякою схожістю листя цієї рослини й груші); *молочáй* ‘**золотушник звичайний** (*Solidago*

virgaurea L.)’ – (результат перенесення назв рослин роду *молочаї* (*Euphorbia* L.); *дрок крас’іл’ний* (перенесення назви дроку красильного (*Genista tinctoria* L.), оскільки квіти цих рослин жовтого кольору); *кукуру́зка ‘конвалія звичайна* (*Convallaria majalis* L.)’ (подібність у будові листя конвалії звичайної й кукурудзи звичайної (*Zea mays* L.); *пол’ов’і волóшки ‘коронарія зозуляча* (*Coronaria flos-cusculi* (L.)’ (перенесення назви волошки лучної (*Centaurea jacea* L.), за схожістю кольору та будови чашечок квітів); Оскільки в коронарії немає гострих (колючих) частин, якими пояснюється назва *осóт*, то мотивація цього номена для неї затемнена; *майра́н ‘материнка звичайна* (*Origanum vulgare* L.)’ (результат перенесення назви рослин роду *майоран* (*Majorana*), зокрема майорану садового (*Majorana hortensis*), що мають схожі з материнкою властивості, на основі яких їх часто навіть об’єднують в один рід. Найменування *майорáн* – засвоєне з нлат. ботанічної номенклатури); *дивина́ л’ікарс’ка ‘парило звичайне* (*Agrimonia eupatoria* L.)’ (результатом перенесення найменування дивини залізнякавидної (*Verbascum phlomoides* L.), що мотивується як схожістю будови суцвіття та кольору квітів цих рослин, так і уявленнями про чудодійні властивості, які надзвичайно популярні в народній медицині, через що існує припущення про їх походження від псл. *divo* ‘диво’); *ру́та ‘рутка лікарська*. (*Fumaria officinalis* L.)’ (результат перенесення назви рути запашної (*Ruta graveolens* L.), тому що обидві ці рослини гіркі на смак і мають схожі лікувальні властивості); *gréц’ка валеріа́нка ‘синюха голу́ба* (*Polemonium coeruleum* L.)’ (витяжки з коренів синюхи голубої у 8-10 разів активніші, ніж витяжки валеріани. Звідси, очевидно, й назва, яка є результатом перенесення найменування валеріани лікарської, а означення служить засобом розрізнення цих рослин); *рома́шки, рома́шка лугова́ ‘стокротки багаторі́чні* (*Bellis perennis* L.)’ (результат перенесення назви ромашки лікарської (*Chamomilla recutita* L.) за схожістю будови квітів, *одува́нчик* – кульбаби лікарської (*Taraxacum officinale* Wigg), *едел’вéйси* – едельвейсу альпійського (*Leontopodium alpinum* Cass.), *п’ідсн’іжник* – підсніжника звичайного (*Galanthus nivalis* L.), *нечу́їв’ітер* – нечуйвітру волохатенького (*Hieracium pilosella* L.)); *марóна болóтна ‘сухоцві́т болотя́ний* (*Gnaphalium uliginosum* L.) (за схожістю будови сухоцвіту болотяного до маренки красильної (*Asperula tinctoria* L.), а означення *болóтний* служить засобом розрізнення цих рослин, оскільки маренка не росте на болотах); *л’онóк ‘чаполо́ч пахуча* (*Hierochloe odorata* Wahlb.)’

(похідне від *льон*, що зумовлено частковою подібністю цих рослин, а номен *конопел'ки*, очевидно, утворений від лексеми *конопля*, хоча причина такого перенесення, на наш погляд, не зрозуміла).

Модель 2 – ‘предмет’ → ‘рослина, яка в цілому або якоюсь своєю частиною подібна до цього предмета’: *блшин'ак* ‘**багно звичайне** (*Ledum palustre* L.)’ (використання рослини для боротьби з паразитичними комахами зумовило появу назви); *йазічки* ‘**березка польова** (*Convolvulus arvensis* L.)’ (за формою листя); *свінки жовті, кобіл'аче копіто* ‘**глечики жовті** (*Nuphar lutea* L.)’ (за будовою квітки); *вєприки* ‘**глід колючий** (*Crataegus oxyacantha* L.)’ (за особливостями будови плода); *вухач, свин'аче вухо* ‘**лопух справжній** (*Arctium lappa* L.)’ (за особливостями будови листка); *н'іг'тик'иⁱ, кот'ач'и ланки, пазурчик'е* ‘**нагідки лікарські** (*Calendula officinalis* L.)’ (за подібністю сім'янок квітки цієї рослини до кігтів тварин); *баранц'и, баранчики* ‘**первоцвіт весняний** (*Primula veris* L.)’ (за особливостями будови квіток); *гус'ач'и ланк'и, ланки, ланчаткаⁱ* ‘**перстач гусячий** (*Potentilla anserine* L.)’ (за особливостями будови листя рослини, *хвостач* (за способом існування, оскільки стебла повзучі, завдовжки 10-15 см); *півник / півники, буслики, зайчики, волик'иⁱ, собачки, ужачк'иⁱ, буслики* ‘**півники болотні** (*Iris pseudoacorus* L.)’ (за особливостями будови стебла та суцвіття рослини); *йїж'и, ол'єн'ач'и рог'и* ‘**плаун булавовидний** (*Lycopodium clavatum* L.)’ (за особливостями зовнішньої будови); *орлики* ‘**розхідник звичайний** (*Glechoma hederacea* L.)’ (за формою квітів); *собачки, п'івник'е, кот'ач'и сл'ози* ‘**рутка лікарська** (*Fumaria officinalis* L.)’ (за особливостями будови квітів); *күрочк'иⁱ і п'івник'и* ‘**чаполоч пахуча** (*Hierochloe odorata* Wahlb.)’ за особливостями будови суцвіття).

Модель 3 – ‘предмет’ → ‘рослина, яка в цілому або якоюсь своєю частиною подібна до цього предмета’: *кап'іл'ушки, калачики* ‘**березка польова** (*Convolvulus arvensis* L.)’ (за формою квітів); *кувшінки, кувшінчики, кубішка, глечики, горлачики, гладішечки, збаночок, боче^ички, банки, кашпел'ухи, че^ире^ивічки* ‘**глечики жовті** (*Nuphar lutea* L.)’ (за формою плодів та квітки); *м'ішечки, каліточник, в'інички, місочки, лопатк'уⁱ* ‘**грицики звичайні** (*Capsella bursa pastoris* L.)’ (за формою плода); *кашка* ‘**деревій звичайний** (*Achillea millefolium* L.)’, ‘**живокіст лікарський** (*Symphytum officinale* L.)’ (кашкою називають ті рослини або їх частини, які при перетиранні в руках утворюють щось подібне до крупи); *драбінка* ‘**живокіст лікарський** (*Symphytum officinale* L.)’, ‘**конюшина повзуча (біла)**

(*Trifolium repens* L.)’ (за особливістю розміщення листків); *пара-шутки* ‘**кульбаба лікарська** (*Taraxacum officinale* Wigg)’ (за особливістю будови плода); *збан, збаночке, банки, кувшинки* ‘**латаття біле** (*Nymphaea alba* L.)’ (за особливістю будови квітки); *шаби^ел’кі* ‘**лепеха звичайна (аір звичайний)** (*Acorus calamus* L.)’ (за зовнішнім виглядом листків); *капел’уш’і, вухáč, свин’áче вúхо* ‘**лопух справжній** (*Arctium lappa* L.)’ (за зовнішнім виглядом листя); *мил’н’ánка* ‘**мільнянка лікарська** (*Saponaria officinalis* L.)’ (утворення від *міло*, оскільки в корені цієї рослини є сапонін, завдяки якому її вживають для прання); *калáчки* ‘**нагідки лікарські** (*Calendula officinalis* L.)’ (за особливостями будови плодів); *драбінки, рабрí^ени* ‘**перстач гусячий** (*Potentilla anserine* L.)’ (за особливістю будови листка; *в’íнич’а* ‘**полин гіркий** (*Artemisia absinthium* L.)’ (за особливостями зовнішнього вигляду рослини); *з’ірочка* ‘**собача кропива** (*Leonurus quinquelobatus* L.)’ (за особливістю будови квітки); *товкáчик* ‘**хвощ польовий** (*Equisetum arvense* L.)’ (за особливостями будови рослини); *стрíлочник, стр’ілки* ‘**череда трироздільна** (*Bidens tripartita* L.)’ (за особливістю будови плода); *корáл, корáли* ‘**шипшина собача** (*Rosa canina* L.)’ (за особливістю будови плода); *черевічки* ‘**вероніка лікарська** (*Veronica officinalis* L.)’ (за особливостями будови квітки); *кам’інчики, кам’янічки, каменіц’і* ‘**веснівка дволиста** (*Majanthemum bifolium* (L.)’ (за особливостями будови плодів), *качáлки* (за особливістю будови суцвіття веснівки дволистої); *Ввóник’і* ‘**коронарія зозуляча** (*Coronaria flos-cuculi* (L.)’ (за дзвоникоподібною формою чашечки квітки); *калáчки, варéнички* ‘**стокротки багаторічні** (*Bellis perennis* L.)’ (за особливостями будови квітки); *Ввóники, звóн’ік’і, звонкі* ‘**тирлич звичайний** (*Gentiana pneumonanthe* L.)’ (за дзвоникоподібною формою чашечок рослини), *св’ічурник* (за особливістю будови квітконосного стебла); *батогі* ‘**цикорій звичайний** (*Cichorium intybus* L.)’ (за особливістю будови стебла).

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, семантичні деривати є наслідком метафоричних перенесень на підставі подібності до добре відомих предметів, які оточують людей у повсякденному житті. Найширші зв’язки назв рослин із тематичною групою назв тварин. Значний відсоток припадає і на перенесення всередині цієї лексико-тематичної групи. Метафоричне перенесення найменувань інших реалій на рослину найчастіше відбувається за зовнішніми ознаками: формою плода, формою квітки чи суцвіття, формою листя та формою стебла.

Джерела та література

1. Блинова О. И. Лексическая мотивированность и некоторые проблемы региональной лексикологии / О. И. Блинова // Вопросы изучения лексики русских народных говоров. Диалектная лексика. 1971. – Л. : Наука, 1972. – С. 9.
2. Москаленко Л. А. Подібність рослини до іншої рослини як джерело номінації / Л. А. Москаленко // Українська мова. – 2002. – № 3. – С. 39–50.
3. Омельковець Р. С. Номінація лікарських рослин в українському західнополіському говорі / Р. С. Омельковець. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2006. – 301 с.
4. Петрова З. Ю. Регулярная метафорическая многозначность в русском языке как проявление системности метафоры / З. Ю. Петрова // Проблемы структурн. лингвистики 1985–1987. – М., 1989. – С. 120–133.
5. Поістогова М. В. Номінаційні процеси у ботанічній лексиці східнополіських говірок : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / М. В. Поістогова. – К., 2005. – 23 с.
6. Скорофатова А. О. Ономасіологія та лінгвогеографія фітономенів в українських східнословобожанських говірках / А. О. Скорофатова. – Луганськ : Елтон-2, 2009. – С. 79.

Руслана Омельковець. Семантическая трансформация как способ номинации фитообъектов у западнopolесских говорах. В работе проанализирована такая древняя и ценная для изучения истории языка лексико-тематическая группа, как названия растений, в частности рассмотрено семантическую трансформацию как следствие метафорических переносов на основе ботанической лексики западнopolесского говора, определены основные семантические модели, по которым происходит переосмысление. Установлено, что семантические дериваты являются следствием метафорических переносов на основании сходства с хорошо известными предметами, окружающими людей в повседневной жизни. Наиболее широкие связи названий растений с тематической группой названий животных. Значительный процент приходится на перенос внутри этой лексико-тематической группы. Метафорический перенос наименований других реалий на названия растений чаще всего происходит по внешним признакам: форме цветка или соцветия, строению плода, форме листьев и стебля.

Ключевые слова: лексема, фитономены, западнopolесские говоры, способы номинации, семантическая трансформация, метафорические переносы, семантические модели.

Ruslana Omelkovets. Semantic derivation as the way of nomination of phytological objects in westnopolissyan dialects. The article deals with the lexical and topical group of the names of plants which is an ancient and worth of studying in the history of language; in particular semantic transformation as a result of metaphorical changes based on botany lexics; the main semantic models are

determined. It is set that semantic derivation is considered as a result of metaphorical transformations based on the similarity to the well-known objects that surround people in everyday life. The names of plants are closely connected with the names of animal. Transformation in this lexical and topical group presents us a significant percentage. The metaphorical transformation of other types of nominations mostly takes place on external features: by the form of flower or inflorescence, structure of fruit, form of leaves and stem.

Keywords: lexeme, phytological nominations, westernpolissyan dialects, methods of nomination, semantic transformation, metaphorical transformation, semantic models.

УДК 811. 111'42 : 316.772.2 : 159.964.21

Nataliia Peredon

EFFECTIVE COMMUNICATION IN CONFLICT RESOLUTION PROCESS

The article is dedicated to the linguistic analysis of the conflict resolution as the final stage of conflict interaction in English discourse. The author has made an attempt to describe speech behaviour of a communicator, who initiates resolving interpersonal conflict. Analysis of the examples taken from the British and American contemporary fiction make it possible to define the main verbal means that contribute to the implementation of intention to harmonize relations between the addresser and addressee. The usage of these means has been analyzed at lexical, syntactic and pragmatic level. The chief nonverbal and paraverbal means of communication which accompany the verbal embodiment of the aim to resolve a conflict have been identified. It has been found out that at the stage of conflict settlement the usage of the analyzed units is aimed at demonstration of the positive attitude to the partner in communication, showing genuine interest in resolving conflict, as well as the expression of the feeling of regret because of the contradictions that have emerged in relations with the addressee and the desire to restore the harmonious interaction.

Key words: conflict resolution, verbal, nonverbal, paraverbal means of communication, addresser, addressee.

Formulation of research problem and its significance. Conflicts are inevitable in any society. Being a daily part of human existence, they are quite natural because of people's different values, beliefs and experiences. The consequences of conflict interaction can be both positive and negative. It depends upon how people handle conflicts. Clear and open communication is the cornerstone of successful achieving mutual agreement. In this